

rijksuniversiteit
groningen

17/6/2013

BACHELOR
PROJECT
2013

Enkeltje Ameland.

Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen | Sociale Geografie & Planologie |
Begeleiders: Dirk Strijker & Jessica Vogelzang | Tim Sandys s2054558

In welke mate en waarom migreren jongeren van Ameland naar de vaste wal?

Tim Sandys

Samenvatting

Een deel van de plattelandsjongeren is aangewezen op de streek waarin zij wonen en mogelijkheden buiten de streek komen, om wat voor redenen dan ook, voor hen niet in beeld. Jonge plattelandsbewoners verlaten echter in toenemende mate de streek waarin zij zijn opgegroeid voor meer of andere mogelijkheden. Een deel van deze jongeren keert terug naar de omgeving waarin zij zijn opgegroeid, maar een deel ook niet en bouwt ergens anders een nieuw bestaan op (Thissen et al. 2007). In deze thesis wordt onderzocht in welke mate en waarom Amelandse jongeren van Ameland naar de vaste wal migreren. Dit is tevens ook de hoofdvraag van deze thesis. Voor het beantwoorden van deze vraag zijn primaire en secundaire data gebruikt. De belangrijkste primaire data zijn verzameld door middel van het afleggen van een enquête op de middelbare school de Burgemeester Walda Scholengemeenschap op Ameland. De belangrijkste secundaire data is het rapport van Thissen et al. (2007), *Blijven of Wijken: de betrokkenheid van jongeren in de Westhoek op hun omgeving*. Deze thesis is namelijk een soort 'redo' van dat rapport, maar dan op Ameland en kleinschaliger. De resultaten van de enquête worden onder andere gegeven en verwerkt door middel van tabellen en statistische toetsen. Uit deze toetsen blijkt dat de geboorteplaats en het geslacht van de respondenten statistisch gezien van invloed is op waar zij over tien jaar willen wonen. De geboorteplaats van de ouders en het opleidingsniveau van de respondenten blijkt hier niet van invloed op te zijn. De belangrijkste reden die de respondenten noemen om Ameland te verlaten is vanwege de opleiding. Vrienden, familie, geboorteplaats en natuur worden onder andere als redenen genoemd om op Ameland te blijven.

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
1.1 Aanleiding.....	4
1.2 Probleemstelling.....	5
1.3 Opbouw thesis.....	6
2 Theoretisch kader.....	6
2.1 Begrippen & theorieën.....	6
2.2 Push & Pull factore.....	7
2.3 Conceptueel model.....	9
3. Methodologie.....	10
4. Resultaten.....	13
4.1 De mate van betrokkenheid met de omgeving.....	13
4.2 Opleidingsniveau.....	16
4.3 Geslacht.....	19
5. Conclusie.....	211
6. Discussie.....	22
7. Literatuurlijst.....	24
8. Bijlage.....	26

1. Inleiding

1.1 Aanleiding.

De plek waar men geboren en opgegroeid is, heeft vaak veel invloed op het verloop van het leven. Men kan zich verbonden voelen met deze plek en er liever niet weg willen, maar het kan ook zijn dat er graag verhuisd wordt naar een plek die meer aanspreekt. Deze keuzes zijn echter niet altijd even makkelijk en vrij en hangen ook af van andere zaken zoals werk- en studiemogelijkheden. Het rapport 'Blijven of Wijken: de betrokkenheid van jongeren in de Westhoek op hun omgeving' van Thissen et al. (2007) gaat over plattelandsjongeren. Daarin wordt vermeld dat een deel van de plattelandsjongeren aangewezen is op de streek waarin zij wonen en dat mogelijkheden buiten de streek, om wat voor redenen dan ook, niet voor hen in beeld komen. Thissen et al. (2007) noemt echter ook dat jonge plattelandsbewoners in toenemende mate de streek waarin zij zijn opgegroeid verlaten voor meer of andere mogelijkheden. Een deel van deze jongeren keert terug naar de omgeving waarin zij zijn opgegroeid, maar een deel ook niet en bouwt ergens anders een nieuw bestaan op. De overgangsfase van de middelbare school naar een hogere vorm van onderwijs is een belangrijke fase hierin, omdat het er voor zorgt dat de meeste jongeren voor de keuze komen te staan om te verhuizen of niet (Mulder and Clark, 2002). Dit is vooral het geval voor jongeren uit plattelandsgebieden, omdat in deze gebieden de opleidingsmogelijkheden vaak beperkt zijn (Thissen et al., 2010).

In dit onderzoek staan jongeren op Ameland centraal. Vanwege het groepsthema 'Kusttoerisme' is voor een waddeneiland gekozen. Mijn interesse voor demografie zorgde er voor dat de focus niet op toerisme ligt, maar meer op demografische aspecten. Ameland is, qua oppervlakte en qua bevolking, een groter eiland dan bijvoorbeeld Schiermonnikoog en Vlieland, waardoor het te verwachten was dat de responsie groep ook groter zal zijn, wat gunstig is voor het onderzoek. Daarnaast ken ik een aantal mensen die van Ameland komen, wat de doorslag gaf om onderzoek te doen op Ameland.

De jongeren op Ameland zijn ook in grote mate aangewezen op de streek waarin zij wonen. In dit geval komen mogelijkheden buiten de streek voor jongeren echter vrijwel altijd in beeld. Op Ameland is er namelijk maar één middelbare school, de Burgermeester Walda

Scholengemeenschap (BWS), waarop men het VMBO kan afronden of tot en met het derde jaar de Havo kan volgen. Havo-scholieren moeten in principe dus na het derde jaar naar de vaste wal om dit af te maken. Dit betekent dat jongeren rond hun 15e/16e jaar naar de vaste wal moeten om daar de Havo of het VWO af te maken of een andere studie moeten volgen na een VMBO-diploma, omdat jongeren volgens de wet tot hun 18^e verjaardag naar school moeten (Rijksoverheid). Dit zorgt er dus voor dat jongeren al op vrij jonge leeftijd naar de vaste wal migreren. Maar betekent dit ook dat de jongeren op mentaal gebied ook migreren, of blijft de band met Ameland het belangrijkste? Het migreren van de jongeren naar de vaste wal brengt ook gevolgen met zich mee voor Ameland. Hier gaat het dus over twee perspectieven, die ook in Thissen et al. (2007) genoemd worden: het perspectief van de individuele jongeren en het perspectief van Ameland. In dit onderzoek zal de meeste nadruk liggen op het perspectief van de jongeren. Het eerdergenoemde rapport van Thissen et al. (2007) is het uitgangspunt van dit onderzoek en loopt als een soort rode draad door het onderzoek heen. Omdat in dit rapport de nadruk op het perspectief van de jongeren ligt en omdat het onderzoek anders te groot wordt, als naar beide perspectieven onderzoek wordt gedaan, ligt de nadruk voor dit onderzoek ook op het perspectief van de jongeren.

1.2 Probleemstelling.

Met dit onderzoek zullen de migratiestromen van Amelandse jongeren onderzocht worden. De hoofdvraag die hierbij hoort, luidt als volgt:

In welke mate en waarom migreren jongeren van Ameland naar de vaste wal?

Twee subvragen die bij dit onderzoek worden gesteld zijn:

- Zijn er verbanden aan te tonen in het migratiegedrag van de jongeren?
- Wat zijn de redenen van jongeren om Ameland te verlaten en om op Ameland te blijven?

1.3 Opbouw thesis.

Na deze inleiding zal hoofdstuk 2, het theoretisch kader, aan bod komen. Een groot gedeelte hiervan gaat over het rapport van Thissen et al. (2007). Ook worden hier een aantal theorieën, concepten en definities besproken.

Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de methodes besproken die gebruikt zijn voor het verzamelen van data voor dit onderzoek. Dit zijn primaire en secundaire data. Er is namelijk data verzameld door middel van het houden van enquêtes, maar ook uit rapporten, artikelen en van sites.

In hoofdstuk 4 zijn de resultaten en alle uitgewerkte bevindingen te lezen. De belangrijkste bevindingen hierbij komen van de enquêtes.

In hoofdstuk 5 zullen de bevindingen en resultaten met elkaar vergelekt worden en conclusies hieruit getrokken worden. Hier zal ook terug verwezen worden naar de twee subvragen en uiteindelijk de hoofdvraag.

Ten slotte komt in hoofdstuk 6 de discussie aan bod waarin problemen, die tijdens het onderzoek aan het licht kwamen, worden besproken. Tevens wordt een aanbeveling gegeven voor verder onderzoek.

2 Theoretisch kader

2.1 Begrippen & theorieën.

Er zijn verschillende artikelen geschreven die te maken hebben met het wegtrekken van jongeren uit een streek. Het rapport van Thissen et al. (2007) is hier een voorbeeld van, waarbij het over de beperkte mogelijkheden van jongeren in de westhoek gaat. Thissen et al. (2007) noemt in zijn rapport echter niet alleen de beperkte mogelijkheden als reden voor de plattelandsjongeren om de streek te verlaten. Een theorie die hierbij hoort is die van de 'push & pull factoren'. Volgens Mejia, Pizurki and Royston (1979) is migratie het resultaat van de wisselwerking tussen verschillende krachten. Deze krachten kunnen onder andere politiek, sociaal, economisch, historisch en cultureel van aard zijn. Deze krachten worden 'factoren' genoemd. Push factoren zijn voornamelijk aanwezig in vertrekgebieden en pull

factoren in aankomstgebieden. Beide factoren moeten echter aanwezig zijn wil migratie tot stand komen. Voor dit onderzoek is deze theorie interessant, omdat deze factoren het migratiegedrag van de jongeren op Ameland beïnvloeden.

Een van de kernbegrippen in dit onderzoek is het begrip 'migratie'. Er zijn veel verschillende definities voor dit begrip denkbaar, maar bij dit onderzoek zal onder migreren de definitie van Blij & Murphy (2003) worden gehanteerd: *Een langdurige verplaatsing van een individu, huishouden of grotere groep, naar een nieuwe locatie buiten de huidige gemeenschap*. Voor deze definitie is gekozen, omdat Ameland als één gemeenschap gezien kan worden en als men dus verhuist van Ameland naar een andere gemeenschap verlaat men ook meteen het eiland. In de definitie zijn ook de verhuizingen naar of uit landen niet uitgesloten, wat eventuele uitzonderingen niet uitsluit.

2.2 Push & Pull factoren

De drie factoren die invloed hebben op het migratiegedrag van de jongeren en in dit onderzoek behandeld worden, zijn de mate van betrokkenheid met de omgeving, het opleidingsniveau en het geslacht.

- *De mate van betrokkenheid met de omgeving*. De mate van betrokkenheid van jongeren met hun omgeving wordt door verschillende factoren bepaald. In dit onderzoek zullen twee factoren onderzocht worden.
 - Hoe langer jongeren in een bepaalde gemeenschap leven, des te sterker hun betrokkenheid met deze gemeenschap is (Elder et al., 1996). Onderzoek heeft aangetoond dat jongeren met een sterke persoonlijke band met de gemeenschap, minder snel geneigd zijn om te verhuizen (Bjarnason en Thorlindsson, 2006). Volgens Hummon (1992) zijn, ongeacht de sociale en economische kenmerken van een gemeenschap, inwoners van kleinere, meer landelijke plaatsen meer tevreden over hun gemeenschap dan inwoners van dichtbevolkte gebieden. Het is daarom aannemelijk dat bewoners op Ameland erg betrokken zijn bij Ameland, omdat dit een kleine gemeenschap is. En omdat Ameland een eiland is, zijn Amelandbewoners waarschijnlijk ook veel meer aangewezen op hun eigen omgeving.

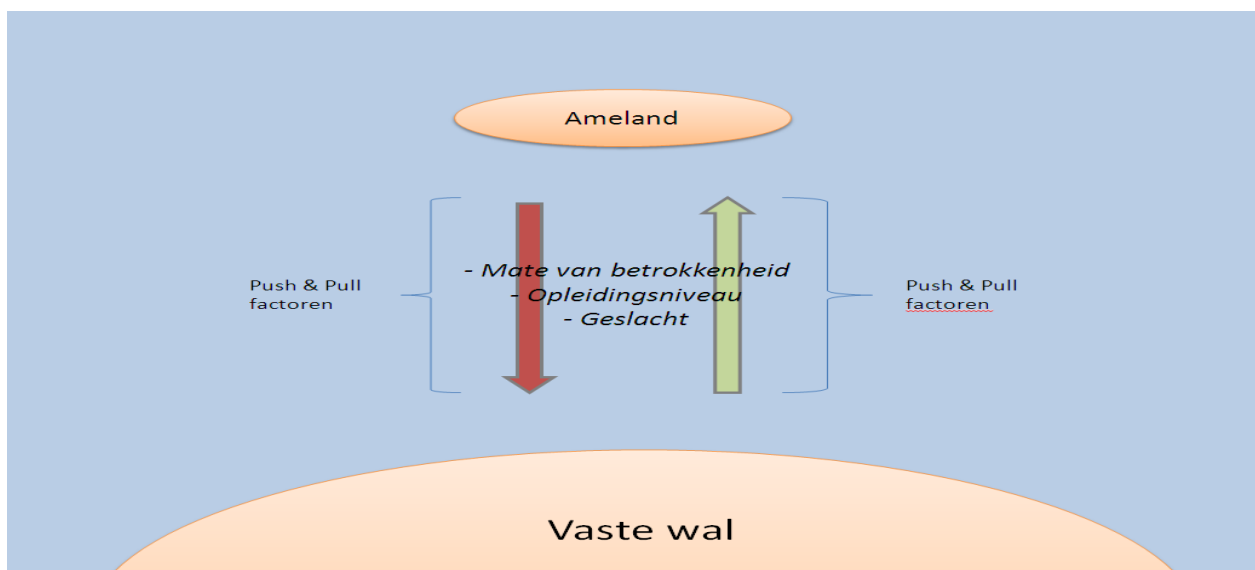
- Daarnaast heeft volgens Thissen et al. (2007) de verbondenheid van de ouders met de gemeenschap ook invloed op hoe verbonden de jongeren zich met de gemeenschap voelen. Uit zijn rapport blijkt dat kinderen van lokaalautochtone ouders eerder geneigd zijn om te blijven wonen in dezelfde streek als waar ze zijn opgegroeid dan kinderen van streekallochtone ouders. In dit onderzoek zal onder andere door middel van statistische toetsen onderzocht worden of dit ook geldt voor jongeren op Ameland.
- *Het opleidingsniveau.* Volgens Thissen et al. (2007) heeft het opleidingsniveau van jongeren invloed op hun migratiegedrag. Algemene schaalvergroting van het leven speelt hierin een belangrijke rol. Door de algemene schaalvergroting zijn namelijk, “zeker voor hoger opgeleiden, ook mogelijkheden om ergens anders te gaan werken en wonen steeds belangrijker” (2007, p. 9). Een verschijnsel wat hierdoor kan ontstaan, is “een ‘braindrain’, waarbij talentvolle en ondernemende jongeren het gebied per saldo verlaten en men slechts in staat is om jongeren met een relatief zwakke sociaaleconomische positie te behouden dan wel aan te trekken” (Thissen, 2007, p. 10). In dit onderzoek zal gekeken worden of er een verschil te vinden is in de mate waarin de respondenten met een hoger opleidingsniveau willen migreren ten opzichte van de respondenten met een lager opleidingsniveau.
- *Geslacht.* Een hechte gemeenschap kan er echter ook voor zorgen dat er een benauwde ‘ons-kent-ons’ sfeer ontstaat, wat er toe leidt dat mensen juist gaan migreren. Er zijn in zulk soort gemeenschappen vaak weinig recreatieve voorzieningen, weinig privacy en weinig vrijheid om jezelf te ontwikkelen (Glendinning et al., 2003). Dit geldt vooral voor jonge vrouwen. Volgens Stockdale (2002) ervaren zij de hechte banden in kleine gemeenschappen als beklemmend, onderdrukkend en obsessief. Ook zijn de plattelandsactiviteiten vaak meer gericht op mannen en interessanter voor mannen dan voor vrouwen (Dahlström, 1996).

Deze factoren kunnen ook door elkaar heen lopen. Een respondent kan uiteraard de Havo volgen én geboren zijn op Ameland én jongen zijn. In dit onderzoek ligt echter de meeste

nadruk op de factoren apart van elkaar, wat het overzichtelijk en binnen de perken houdt qua grootte.

2.3 Conceptueel model

Deze drie factoren zijn verwerkt in het conceptueel model in figuur 1. De pijlen in het model geven de migratiestromen aan. De rode pijl staat voor uitmigratie van Amelandse jongeren naar de vaste wal en de groene pijl staat voor remigratie van Amelandse jongeren van de vaste wal terug naar Ameland. De Push & Pull factoren 'mate van betrokkenheid', 'opleidingsniveau' en 'geslacht' hebben invloed op deze migratiestromen. De drie factoren zullen ook in dezelfde volgorde als ze hier behandeld worden, terugkomen in de resultaten.

Figuur 1 Conceptueel model

In het rapport van Thissen et al. (2007) is geconcludeerd dat bijna tweederde van de scholieren in de Westhoek over tien jaar in de Westhoek zou willen wonen. Dit komt doordat in deze fase van hun leven familie en vrienden voor de meeste scholieren de belangrijkste reden is om in de Westhoek te blijven. Hierbij is te zien dat scholieren met een lager onderwijsniveau denken dat ze hun baan later binnen de Westhoek vinden, terwijl de helft van de scholieren met een hoger onderwijsniveau denkt een baan buiten de Westhoek te vinden. In de conclusie van deze thesis zullen ook zulk soort uitspraken met betrekking tot Ameland gedaan worden. Dan zal dus ook duidelijk worden in welke mate dit onderzoek

naar jongeren op Ameland overeenkomt met het onderzoek van Thissen et al. (2007) naar jongeren in de Westhoek.

3. Methodologie

Zoals eerder genoemd fungeert het rapport van Thissen et al. (2007) als uitgangspunt voor dit onderzoek. Dit is namelijk een vergelijkbaar onderzoek, maar dan naar een andere locatie en op een kleinere schaal dan Thissen et al. (2007) dat in zijn rapport doet.

Een groot deel van dit onderzoek is gebaseerd op enquêtes die gehouden zijn op de enige middelbare school van Ameland, namelijk op de Burgemeester Walda Scholengemeenschap (BWS) (figuur 1 en bijlage 1). Dit valt dus onder primaire data, maar de enquête is wel deels gebaseerd op secundaire data, namelijk het rapport van Thissen et al. (2007). Een aantal vragen in de enquête komen namelijk uit de enquête die Thissen et al. (2007) gehouden heeft onder de scholieren uit de Westhoek. Ook wordt naast het rapport van Thissen et al. (2007) nog andere secundaire data gebruikt die relevant zijn voor dit onderzoek.

In het beginstadium van deze thesis is contact opgenomen met de BWS. Dit is door middel van een mail naar de directeur gedaan met daarin een uitleg over het bachelorproject en het verzoek om enquêtes af te leggen op de BWS. Dit werd in eerste instantie afgewezen, waarna er nog een mail werd gestuurd met meer uitleg over het bachelorproject. Hierop werd vervolgens niet meer gereageerd. Toen ik een paar weken later de BWS opbelde, werd het duidelijk dat vergeten was om op de mail te reageren, maar dat mijn inzet gewaardeerd werd en een positief effect had, omdat er uiteindelijk mee akkoord werd gegaan om de enquêtes af te leggen op de BWS.

De reden dat enquêtes zijn afgelegd, en niet bijvoorbeeld interviews, is omdat het met enquêtes makkelijker is om grote aantallen mensen te ondervragen (O'Leary, 2010), wat relevant is voor dit onderzoek. Ook is het mogelijk om enquêtes én interviews te houden, maar daar is niet voor gekozen, omdat dat voor dit onderzoek te uitgebreid zou worden. Voordat de enquêtes zijn afgelegd door de scholieren van de BWS, zijn er eerst een paar proefenquêtes ingevuld door vrijwilligers. Hierbij werd verzocht om de enquêtes zo in te vullen dat er steeds voor de minst voor de hand liggende opvatting van een vraag gekozen

werd. Dit met het idee om mogelijke fouten die nog in de enquête konden zitten er uit te halen.

De enquêtes zijn gehouden onder één groep jongeren op Ameland, namelijk alle derde klassen van de BWS. Dit omvat de niveaus VMBO, wat onderverdeeld is in Basis/Kader (BK) en Theoretische Leerweg (TL), en Havo. Omdat het VWO niet te volgen is op de BWS, ontbreekt deze groep in dit onderzoek. Voor de derde klas is gekozen omdat deze het beste aansluit op het onderzoek. Voor dit onderzoek is het namelijk interessant om een mogelijk verschil in antwoorden tussen alle niveaus te vinden, Havo is maar tot en met het derde jaar op Ameland te volgen en het is voor dit onderzoek ook interessant om die groep te benaderen die bijna voor de keuze staat om Ameland te verlaten. VMBO is echter wel tot en met het vierde jaar te volgen op de BWS, maar om betere vergelijkingen te maken is ervoor gekozen om alleen scholieren uit de derde klas te enquêteren.

Het doel van de enquêtes is om een goed beeld te krijgen van jongeren op Ameland en hoe zij over hun toekomst denken. Bij het enquêteren is rekening gehouden met een aantal factoren. Zo kan het lastig zijn om een goed beeld te krijgen van de toekomst van de jongeren, bijvoorbeeld of ze van plan zijn terug te keren, omdat dit gaandeweg waarschijnlijk beïnvloed wordt door verschillende onvoorziene factoren. Daarnaast moet ook gekeken worden naar de mate waarin dit onderzoek representatief is en of met de resultaten van de enquêtes uitspraken gedaan en conclusies getrokken kunnen worden die statistisch gezien juist zijn. Ook kwamen bij sommige enquêtes in de antwoorden naar voren dat de respondenten de vraag niet volledig hadden begrepen of ingevuld. Dit heeft ook invloed op de resultaten en de conclusies die hierover te maken zijn.

Wat ook van belang is, is dat er ook een verschil is tussen het wel of niet willen migreren en het daadwerkelijk doen (Gardner et al., 1986). Het is namelijk denkbaar dat sommige jongeren een verlangen hebben om op Ameland te blijven, maar er later achter komen dat dit door omstandigheden helemaal niet mogelijk is. Dit verschil tussen wens en werkelijkheid beïnvloedt ook de resultaten.

Met behulp van het programma SPSS zijn de gegevens van de enquêtes verwerkt. Deze gegevens zijn eerst ingevuld in het programma, waarna onder andere tabellen zijn gemaakt en statistische toetsen zijn gehouden. Er is voor gekozen om bij deze statistische toetsen de Chi-kwadraat toets te gebruiken. Er is voor deze toets gekozen omdat het hier gaat om twee nominale variabelen die tegen elkaar worden afgezet. Voorwaarden van de Chi-kwadraat

toets zijn dat maximaal 20% van de cellen een verwachte waarde mag hebben die kleiner is dan 5 en dat er voor geen enkele cel een verwachte waarde mag zijn die kleiner is dan 1. Het bleek echter dat niet alle toetsen voldeden aan deze voorwaarden, waardoor er dus weinig te zeggen valt over de uitkomsten van de toets. In deze gevallen is een Fisher's exact toets gebruikt. Deze toets is vergelijkbaar met de Chi-kwadraat toets, alleen bestaat de toets altijd uit een twee-bij-twee tabel en hoeft er niet aan de voorwaarden van een Chi-kwadraat toets te worden voldaan (Norusis, 2011).

De gegevens van de enquêtes zijn in SPSS gecodeerd. Hierdoor is het makkelijk om de gegevens te verwerken en er tabellen mee te maken. De tabellen moeten er voor zorgen dat het presenteren en vinden van gegevens en uitkomsten overzichtelijker wordt. Alle gegeven percentages in de tabellen zijn echter in de tekst tot het dichtstbijzijnde significante cijfer tot hele getallen afgerond, omdat het hier om aantallen personen gaat.

Figuur 1. Ameland met locatie BWS.

4. Resultaten

De betreffende enquête is ingevuld door 52 respondenten. De leeftijden van deze respondenten liggen tussen de 14 en 16 jaar. Zoals in tabel 1 te zien is, is het niveau TL met 52% van de respondenten de grootste groep. De niveaus BK en Havo zijn ongeveer even groot, met een aantal respondenten van respectievelijk 25% en 23% van het totaal. De verhouding meisjes/jongens is bij de niveaus BK en TL redelijk gelijk, maar bij Havo zijn er opvallend meer meisjes dan jongens, namelijk 75% tegenover 25%.

De resultaten van de enquêtes zijn onderverdeeld in de drie eerder genoemde factoren die meespelen bij het migratiegedrag van de jongeren en zullen nu nader worden toegelicht.

Tabel 1. Geslacht en niveau van de respondenten.

			Niveaus			Totaal
			BK	TL	Havo	
geslacht	meisje	Aantal	6	12	9	27
		% Van tot.	11,5%	23,1%	17,3%	51,9%
	jongen	Aantal	7	15	3	25
		% Van tot.	13,5%	28,8%	5,8%	48,1%
Totaal	Aantal	13	27	12	52	
	% Van tot.	25,0%	51,9%	23,1%	100,0%	

4.1 De mate van betrokkenheid met de omgeving.

Zoals eerder vermeld heeft de mate van betrokkenheid met de omgeving invloed op het migratiegedrag van jongeren. De mate van betrokkenheid van de respondenten met Ameland hangt onder andere af van hoe lang de respondenten op Ameland wonen en waar hun ouders geboren zijn (Thissen et al. 2007).

Om er achter te komen of er een verband is tussen hoe lang de respondenten op Ameland wonen en waar ze over tien jaar willen wonen, is een Fisher's exact toets gemaakt. De Chi-kwadraat toets voldeed namelijk niet aan de voorwaarde hiervoor. Daarom is de antwoord optie 'weet ik niet' weggehaald, om aan de voorwaarden van de Fisher's exact toets te

voldoen. Hierdoor kom het totaal aantal cases uit op 35 in plaats van 52. De vraag waar de respondenten geboren zijn, is opgedeeld in ‘wel op Ameland geboren’ en ‘niet op Ameland geboren’. 13% van de respondenten is niet geboren op Ameland. Van deze 13% zijn er echter wel veel respondenten die hier al vanaf jongs af aan wonen. De nulhypothese die bij deze toets hoort, is: er is geen significant verband tussen de geboorteplaats van de respondenten en waar zij over tien jaar willen wonen. In tabel 3 is de p-waarde van deze toets af te lezen, namelijk 0,019. Dit is kleiner dan 0,05, waardoor de toets dus significant is. De nulhypothese mag verworpen worden en er is dus wel een significant verband tussen deze twee variabelen. In tabel 2 is te zien dat van de respondenten die niet op Ameland geboren zijn 0% heeft geantwoord over tien jaar op Ameland te willen wonen, terwijl 59% van de respondenten die op Ameland zijn geboren, aangeeft over tien jaar op Ameland te willen wonen. Dit is dus een duidelijk verschil.

Tabel 2. Waar de respondenten over tien jaar willen wonen, afgezet tegen geboorteplek.

			Waar ben je geboren?		Totaal
			Ameland	Niet op Ameland	
Waar zou je over 10 jaar willen wonen?	Ameland	Aantal	17	0	17
		% binnen ‘Waar ben je geboren?’	58,6%	0,0%	48,6%
	Niet op Ameland	Aantal	12	6	18
		% binnen ‘Waar ben je geboren?’	41,4%	100,0%	51,4%
Totaal		Aantal	29	6	35
		% binnen ‘Waar ben je geboren?’	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel 3. Fisher's exact test. Waar de respondenten over tien jaar willen wonen, afgezet tegen geboorteplek.

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	6,839 ^a	1	,009		
Continuity Correction ^b	4,694	1	,030		
Likelihood Ratio	9,156	1	,002		
Fisher's Exact Test				,019	,011
Linear-by-Linear Association	6,644	1	,010		
N of Valid Cases	35				

a. 2 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,91.

b. Computed only for a 2x2 table

Om te onderzoeken of er een verband is tussen de geboorteplaats van de ouders van de respondenten en waar de respondenten over tien jaar willen wonen, is hiervoor ook een statistische toets gedaan. Omdat hier ook niet aan de voorwaarden van een Chi-kwadraat toets voldaan wordt, is de Fisher's exact toets gebruikt. Daarvoor zijn de antwoorden 'ja, beide ouders' en 'één van m'n ouders' samengevoegd tot 'tenminste één van beide ouders' en is de antwoordoptie 'weet ik niet' weggelaten. De nulhypothese die hierbij hoort is: er is geen significant verband tussen het feit of tenminste één of geen van de ouders op Ameland is geboren en waar de respondenten over tien jaar willen wonen. Omdat in dit geval 17 respondenten 'weet ik niet' hadden ingevuld, is het totale aantal cases hier 35. In tabel 4 en 5 zijn de resultaten hiervan af te lezen. Zoals in tabel 5 te zien is, is de p-waarde van deze toets groter dan 0,05, namelijk 0,088. De nulhypothese mag daarom aangenomen worden en er is dus geen verband tussen deze twee variabelen. Gezien het rapport van Thissen et al. (2007) wordt wel verwacht dat jongeren waarvan beide ouders op Ameland geboren zijn, eerder geneigd zijn om over tien jaar op Ameland te willen wonen. Dit komt echter dus niet naar voren uit de resultaten. Wat wel opvalt, is dat in tabel 4 te zien is dat 86% van de respondenten waarvan beide ouders niet op Ameland zijn geboren, aangeven over tien jaar niet op Ameland te willen wonen. Dit aantal is 43% bij de respondenten waarvan tenminste één ouder op Ameland is geboren. Er is dus wel een verschil hierin te zien, maar dit verschil is niet significant.

Tabel 4. Het aantal respondenten dat aangeeft over tien jaar wel/niet op Ameland te willen wonen, afgezet tegen de geboorteplaats van de ouders.

			Zijn je ouders op Ameland geboren?		Totaal
			Ja, tenminste één van beide ouders	Nee, geen van beide ouders.	
Waar zou je over 10 jaar willen wonen?	Ameland	Aantal	16	1	17
		% binnen 'Zijn je ouders op Ameland geboren?'	57,1%	14,3%	48,6%
	Niet op Ameland	Aantal	12	6	18
		% binnen 'Zijn je ouders op Ameland geboren?'	42,9%	85,7%	51,4%
Totaal		Aantal	28	7	35
		% binnen 'Zijn je ouders op Ameland geboren?'	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel 5. Fisher's exact toets. Het aantal respondenten dat aangeeft over tien jaar wel/niet op Ameland te willen wonen, afgezet tegen de geboorteplaats van de ouders.

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	4,118 ^a	1	,042	,088	,052
Continuity Correction ^b	2,581	1	,108		
Likelihood Ratio	4,507	1	,034		
Fisher's Exact Test					
Linear-by-Linear Association	4,000	1	,046		
N of Valid Cases	35				

a. 2 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,40.

b. Computed only for a 2x2 table

4.2 Opleidingsniveau

Volgens Thissen et al. (2007) zijn hogeropgeleiden eerder geneigd om een ruraal gebied te verlaten dan lager opgeleiden. Om er achter te komen of dit verschijnsel ook geldt voor Ameland is de enquêtevraag of de respondenten blijven of verhuizen na de BWS afgezet tegen het opleidingsniveau van de respondenten. Omdat ook in dit geval niet aan de Chi-kwadraat toets voldaan werd, is de antwoordoptie 'weet ik niet' weggelaten en zijn BK

en TL samengevoegd tot 'VMBO', zodat het mogelijk wordt om een Fisher's exact toets uit te voeren. Omdat vijf respondenten het antwoord 'Weet ik niet' gegeven hadden, komt het totaal aantal respondenten uit op 47. De nulhypothese die bij deze toets hoort is: er is geen significant verband tussen het migratiegedrag van de respondenten na de BWS en hun niveau. Zoals in tabel 7 te zien is, is de uitkomst van de toets significant. De p-waarde is namelijk 0,021. Hierdoor kan de nulhypothese dus verworpen worden en betekent het dat er wel een verband is. In tabel 6 is ook te zien dat 100% van alle Havo-respondenten antwoordt naar de vaste wal te willen verhuizen na de BWS. Dit tegenover 66% van de VMBO-respondenten. De meerderheid, 74%, van alle respondenten, geeft dus aan naar de vaste wal te willen verhuizen.

Tabel 6. Migratiegedrag van de respondenten na de BWS afgezet tegen hun niveau.

			Niveau		Totaal
			VMBO	Havo	
Verhuis je of blij je op Ameland na de BWS?	Vaste wal	Aantal	23	12	35
		% binnen 'Niveau'	65,7%	100,0%	74,5%
	Ameland	Aantal	12	0	12
		% binnen 'Niveau'	34,3%	0,0%	25,5%
Totaal		Aantal	35	12	47
		% binnen 'Niveau'	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel 7. Fisher's exact toets. Migratiegedrag van de respondenten na de BWS afgezet tegen hun niveau.

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	5,525 ^a	1	,019		
Continuity Correction ^b	3,869	1	,049		
Likelihood Ratio	8,398	1	,004		
Fisher's Exact Test				,021	,016
Linear-by-Linear Association	5,407	1	,020		
N of Valid Cases	47				

a. 1 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,06.

b. Computed only for a 2x2 table

Dezelfde toets is gedaan bij de vraag waar de respondenten over tien jaar willen wonen. Ook hier is de antwoordoptie 'weet ik niet' weggelaten, waardoor het aantal cases hier 35 is. In

tabel 8 en 9 zijn de resultaten hiervan te lezen. De nulhypothese die bij deze toets hoort is: er is geen significant verband tussen het niveau van de respondenten en hun antwoord waar ze over tien jaar willen wonen. Zoals in tabel 9 te zien is, is de p-waarde bij deze toets 0,177. Dit is groter dan 0,05 waardoor de toets dus niet significant is. Hierdoor wordt de nulhypothese aangenomen en is er geen verband aangetoond tussen deze twee variabelen. In tabel 8 is te zien dat 83% van de Havo-respondenten antwoordt over tien jaar niet op Ameland te willen wonen. Dit is meer dan bij de VMBO-respondenten, dit is namelijk 45%. Het aantal respondenten dat over tien jaar op Ameland wil wonen, is bij de VMBO-respondenten dan ook veel groter dan bij de Havo-respondenten, respectievelijk 55% en 17%. Maar dit verschil is dus volgens de toets niet significant.

Tabel 8. Waar de respondenten over tien jaar willen wonen, afgezet tegen hun niveau.

			Niveau		Total
			VMBO	Havo	
Waar zou je over 10 jaar willen wonen?	Ameland	Aantal	16	1	17
		% binnen 'Niveau'	55,2%	16,7%	48,6%
	Niet op Ameland	Aantal	13	5	18
		% binnen 'Niveau'	44,8%	83,3%	51,4%
Totaal	Aantal	29	6	35	
	% binnen 'Niveau'	100,0%	100,0%	100,0%	

Tabel 9. Fisher's exact toets. Waar de respondenten over tien jaar willen wonen, afgezet tegen hun niveau.

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	2,951 ^a	1	,086	,177	,101
Continuity Correction ^b	1,611	1	,204		
Likelihood Ratio	3,193	1	,074		
Fisher's Exact Test					
Linear-by-Linear Association	2,867	1	,090		
N of Valid Cases	35				

a. 2 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,91.

b. Computed only for a 2x2 table

4.3 Geslacht.

Volgens Stockdale (2002) en Dahlström (1996) is er ook een verschil te zien in geslacht. Zo zouden jonge vrouwen eerder het platteland verlaten dan mannen. Hier is een Chi-kwadraat toets voor gedaan en de resultaten hiervan zijn te zien in tabel 10 en 11. De nulhypothese die hierbij hoort is: er is geen significant verband tussen het geslacht van de respondenten en waar ze over tien jaar willen wonen. Zoals uit tabel 11 is af te lezen is de p-waarde van deze toets 0,017. Dit is lager dan 0,05, waardoor de nulhypothese verworpen mag worden en er dus wel een verband is. Dit valt ook uit tabel 10 af te lezen. Van de totaal 17 respondenten die over tien jaar op Ameland willen wonen, is 76% daarvan jongen en 24% meisjes. Van de totaal 17 respondenten die over tien jaar niet op Ameland willen wonen, zijn 35% daarvan jongens en 65% meisjes.

Wat belangrijk is om te vermelden, is dat er van de Havo-respondenten beduidend meer meisjes dan jongens zijn, wat invloed kan hebben op de resultaten van de toets, omdat het opleidingsniveau dus ook meespeelt in het antwoord.

Tabel 10. Geslacht van de respondenten afgezet tegen waar ze over tien jaar willen wonen.

			Geslacht		Totaal
			meisje	jongen	
Waar zou je over 10 jaar willen wonen?	Ameland	Aantal	4	13	17
		% binnen 'Waar zou je over 10 jaar willen wonen?'	23,5%	76,5%	100,0%
	niet op Ameland	Aantal	11	6	17
		% binnen 'Waar zou je over 10 jaar willen wonen?'	64,7%	35,3%	100,0%
	weet ik niet	Aantal	12	6	18
		% binnen 'Waar zou je over 10 jaar willen wonen?'	66,7%	33,3%	100,0%
Totaal		Aantal	27	25	52
		% binnen 'Waar zou je over 10 jaar willen wonen?'	51,9%	48,1%	100,0%

Tabel 11. Chi-kwadraat toets. Geslacht van de respondenten afgezet tegen waar ze over tien jaar willen wonen.

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,170 ^a	2	,017
Likelihood Ratio	8,471	2	,014
Linear-by-Linear Association	6,285	1	,012
N of Valid Cases	52		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,17.

Het bleek moeilijk de antwoorden van de respondenten met betrekking tot hun beweegredenen over het wel/niet verlaten van Ameland goed in te delen op mate van relevantie. Daarom is er voor gekozen om een meer algemeen overzicht van deze antwoorden te geven.

De voornaamste redenen die de respondenten gaven om op Ameland te blijven wonen zijn vooral dat ze het prettig, leuk en mooi vinden om op Ameland te wonen, een vertrouwde omgeving en een vrijer leven dan in de stad.

De voornaamste reden die de respondenten gaven om Ameland te verlaten was vanwege de opleiding of het afmaken van de Havo en dat het dan makkelijker is in verband met reizen. Ook waren er antwoorden in de trant van meer en beter werk en meer activiteiten en faciliteiten, zoals kledingwinkels, dan op Ameland. Ook werd hier het antwoord 'vrijer' gegeven en waren er een aantal negatieve antwoorden zoals 'saai' en 'beter dan Ameland'. Verreweg de grootste groep van de respondenten geeft aan naar Leeuwarden te verhuizen, wat vooral komt omdat dit het dichtst bij Ameland ligt.

Redenen die gegeven worden om over tien jaar op Ameland te willen wonen zijn vrienden en familie, er opgegroeid zijn, geboorteplek en mooi eiland. Redenen die gegeven werden om over tien jaar niet op Ameland te wonen zijn werk, liever in een grote stad wonen dan op het platteland, minder mogelijkheden en vrijheid op Ameland en opleiding.

5. Conclusie

De drie Push & Pull factoren, 'de mate van betrokkenheid met de omgeving', 'opleidingsniveau' en 'geslacht', zijn in dit onderzoek getoetst aan de hand van de antwoorden die de respondenten op de enquêtevragen gegeven hebben.

De mate van betrokkenheid wordt ook behandeld door Thissen et al. (2007) en is onderverdeeld in twee onderdelen: hoe lang de respondenten op Ameland wonen en waar hun ouders geboren zijn. Tussen het antwoord waar de respondenten over tien jaar willen wonen en hoe lang de respondenten op Ameland wonen, bleek een significant verband te zijn, wat overeenkomt met de literatuur (Bjarnason en Thorlindsson, 2006). Hieruit komt naar voren dat respondenten die op Ameland geboren zijn statistisch gezien vaker aangeven over tien jaar op Ameland te willen wonen dan respondenten die niet op Ameland geboren zijn. Tussen het antwoord waar de respondenten over tien jaar willen wonen en waar hun ouders geboren zijn, bleek echter geen significant verband te zijn. Dit komt dus niet overeen met het rapport van Thissen et al. (2007).

Volgens Thissen et al. (2007) speelt het opleidingsniveau ook mee in het migratiegedrag van jongeren en zijn hoger opgeleiden eerder geneigd om een ruraal gebied te verlaten dan lager opgeleiden. Het opleidingsniveau van de respondenten is afgezet tegen twee enquêtevragen, namelijk of de respondenten wel/niet willen verhuizen na de BWS en waar de respondenten over 10 jaar willen wonen. Bij de eerste vraag bleek een significant verband te zijn en zijn de Havo-respondenten dus eerder geneigd Ameland te verlaten na de BWS dan de VMBO-respondenten. Bij de tweede vraag bleek echter geen significant verband te zijn.

Als laatst is de variabele 'geslacht' afgezet tegen de vraag waar de respondenten over tien jaar willen wonen. Volgens Stockdale (2002) en Dahlström (1996) verlaten meer vrouwen dan mannen rurale gebieden. In dit onderzoek is het geslacht van de respondenten afgezet tegen de vraag waar ze over tien jaar willen wonen. Hier bleek een significant verband tussen te zitten, wat dus overeenkomt met de literatuur.

De voornaamste redenen om te verhuizen zijn vanwege de beperkte opleidingsmogelijkheden en faciliteiten en activiteiten op Ameland. De voornaamste redenen om te blijven, waren vooral dat ze het prettig, leuk en mooi vinden om op Ameland te wonen, een vertrouwde omgeving en een vrijer leven dan in de stad.

Redenen die gegeven worden om over tien jaar op Ameland te willen wonen zijn vrienden en familie, er opgegroeid, geboorteplek en mooi eiland. En redenen die gegeven werden om over tien jaar niet op Ameland te wonen, zijn werk, liever in een grote stad wonen dan op het platteland, minder mogelijkheden en vrijheid op Ameland en de opleiding.

Er zijn dus verschillende factoren die meespelen bij de mate waarin en waarom jongeren van Ameland naar de vaste wal migreren. Sommige factoren zijn meer van toepassing op Ameland dan andere. Ondanks dat een redelijk groot aantal respondenten aangeeft Ameland te willen verlaten, hebben de meeste respondenten toch een positieve eerste gedachte bij Ameland.

6. Discussie

Enquêteren is een goede methode geweest om data voor dit onderwerp te verzamelen. Maar tegelijkertijd bracht deze data ook veel onzekerheid. De enquête gaat namelijk veel over toekomstige keuzes en deze keuzes zijn voor veel respondenten nog onduidelijk, sommige vragen werden soms verkeerd opgevat of verkeerd gesteld en het aantal cases was ook niet heel groot wat problemen opleverde bij het houden van de Chi-kwadraat toets.

In dit onderzoek zijn de variabelen vooral afgezet tegen de enquêtevraag waar de respondenten over tien jaar willen wonen. De enquêtevraag of de respondenten na de BWS op Ameland blijven of verhuizen naar de vaste wal had hiervoor ook gebruikt kunnen worden, maar de uitkomsten van deze vraag kunnen een vertekend beeld geven. Aangezien de respondenten op dit moment vaak geen keus hebben om op Ameland te blijven of niet. Daarom is het interessanter om de verschillende variabelen af te zetten tegen de enquêtevraag waar de respondenten over tien jaar zouden willen wonen. Bij de statistische toetsen is echter vaak sprake van een klein aantal cases. Dit heeft invloed op de uitkomst van de resultaten en deze uitkomst is daardoor vaak minder betrouwbaar, waardoor het

moeilijk is om harde conclusies te trekken (Norusis, 2011). Bij het kopje 4.2 'opleidingsniveau' is er echter voor gekozen om beide enquêtevragen te toetsen, om het verschil tussen deze twee vragen met betrekking tot het opleidingsniveau te achterhalen en of dit overeenkomt met de literatuur.

Ook is hierdoor duidelijk geworden hoeveel respondenten na de BWS Ameland willen verlaten of niet. Wat hier opvalt, is dat 23% van de respondenten had ingevuld dat ze na de BWS op Ameland willen blijven wonen. Dit is opvallend omdat deze optie er namelijk voor de meesten helemaal niet is. Kinderen zijn namelijk verplicht om tot hun achttiende op school te zitten. Men moet dan dus een opleiding aan de vaste wal volgen en dan is het in veel gevallen vanzelfsprekend dat je daar ook gaat wonen. Het kan zijn dat de respondenten wel nog ieder weekend naar hun ouders en huis op Ameland gaan, wat er voor zorgt dat sommigen het misschien niet als verhuizen zien. Wat ook verwarring kan brengen bij deze vraag is dat het kan zijn dat de respondenten de vraag op verschillende manieren hebben opgevat. Zo zouden sommige respondenten misschien wel op Ameland willen blijven wonen, maar weten ook dat dit vaak eigenlijk niet kan vanwege de studie. Ook is het mogelijk dat sommige van deze respondenten een Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL) opleiding willen doen. In dit geval moeten ze meestal één dag in de week naar school, aan de vaste wal, en vier dagen per week werken, wat mogelijk is om op Ameland te doen. Volgens de antwoorden in de enquête verhuist het merendeel van de Havo-scholieren na de BWS naar de vaste wal om daar hun Havo en/of VWO af te maken. Het kan zijn dat voor deze groep de keuze om te verhuizen dan meer vanzelfsprekend is dan voor de BK en de TL groep, omdat zij een nieuwe studie moeten kiezen en hier misschien nog niet helemaal over uit zijn.

In dit onderzoek lag de nadruk op het perspectief van de jongeren. Wat een mogelijk vervolgonderzoek zou kunnen zijn, is een onderzoek met de nadruk op het perspectief van Ameland. Wat hierin onderzocht kan worden, is wat de gevolgen voor Ameland zijn van de migratiebewegingen van jongeren en welke wel of niet te nemen maatregelen Ameland zou kunnen nemen om jongeren vast te houden of aan en terug te trekken. Ook zou het interessant zijn om dezelfde groep respondenten over tien jaar nog eens te enquêteren, om te kijken of de antwoorden van nu overeenkomen met de antwoorden over tien jaar.

7. Literatuurlijst

- Bjarnason, T. & Thorlindsson, T. (2006). Should I stay or should I go? Migration expectations among youth in Icelandic fishing and farming communities. *Journal of Rural Studies*, 22(3), 290–300.
- Blij, H. J. de & Murphy, A. B. (2003). *Human Geography: Culture, Society, and Space*. 7^e editie. Wiley.
- Dahlström, M. (1996). Young women in a male periphery—experiences from the Scandinavian north. *Journal of Rural Studies*, 12 (1996), pp. 259–271
- Elder, G.H., King, V. & Conger, R.D. (1996). Attachment to place and migration prospects: a developmental perspective. *Journal of Research on Adolescence* 6, 397–425
- Gardner, R.W., De Jong, G.F., Arnold, F. & Carino, B.V. (1986). The best laid schemes: an analysis of discrepancies between migration intentions and behaviour. *Population and Environment* 8, 63–77.
- Glendinning, A., Nuttall, M., Hendry, L., Kloep, M. & Wood, S. (2003). Rural communities and well-being: a good place to grow up? *Sociological Review* 51, 129–156.
- Hummon, D. M. (1992). Community attachment: Local sentiment and sense of place. In 1. Altman & S. M. Low (Eds.), *Place attachment* (pp. 253-278). New York: Plenum Press.
- Mejia, A., Pizurki, H., & Royston, E. (1979). *Physician and nurse migration: Analysis and policy implications*. Geneva, Switzerland: World Health Organization.
- Mulder, C.H., Clark, W.A.V., 2002. Leaving home for college and gaining independence. *Environment and Planning A* 34, 981-999.
- Norusis, M.J. (2011). *IBM SPSS Statistics 19: Guide to data analysis*. Prentice Hall.
- O’Leary, Z. (2010). *The essential guide to doing your research project*. 3^e Editie. London: Sage.
- Rijksoverheid. Leerplicht. Geraadpleegd op 10-06-2013 via <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/leerplicht>.
- Simon, C. (2004). Ruimte voor identiteit. De productie en reproductie van streekidentiteiten in Nederland. Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen, Groningen.
- Stockdale, A. (2002). Out-migration from rural Scotland: the importance of family and social networks. *Sociologia Ruralis* 42, 41–64.

- Thissen, F. Droogleever Fortuijn, J. & Derijcke, E. (2007). *Blijven of Wijken: de betrokkenheid van jongeren in de Westhoek op hun omgeving*. Amsterdam: Amsterdam institute for Metropolitan and International Development Studies (AMIDSt).
- Thissen, F. Droogleever Fortuijn, J. Strijker, D. & Haarsten, T. (2010). Migration intentions of rural youth in the Westhoek, Flanders, Belgium and the Veenkoloniën, The Netherlands. *Journal of Rural Studies*, 26(4), 428-436.

8. Bijlage

Enquête

Bachelor Project Sociale Geografie & Planologie

rijksuniversiteit
groningen

Vul je antwoord in op de stippelijntjes of kleur het juiste bolletje in.

Persoonlijke gegevens:

- Hoe oud ben je?
- Ben je een jongen of een meisje? Meisje Jongen
- Op welk niveau zit je? VMBO HAVO
- Hoe lang woon je op Ameland?

Vervolg enquête:

1. Als je klaar bent op de BWS verhuis je dan naar de vaste wal, of blijf je op Ameland wonen? (Als het antwoord is dat je op Ameland blijft wonen, sla vraag 2 en 3 dan over).
 Vaste wal Ameland Weet ik nog niet

En waarom?

.....
.....

2. Naar welke plaats ga je bij het verlaten van de BWS en Ameland waarschijnlijk verhuizen?

.....
.....

3. Waarom ga je naar deze plaats? (Antwoorden met betrekking tot bijvoorbeeld aanwezigheid van familie/vrienden, afstand, mogelijk werk, opleiding, bepaalde verbondenheid met de plaats, etc.)

.....
.....

4. **Alleen voor Havo scholieren:** Zou je na je 3e jaar Havo of VWO gebruik willen maken van de mogelijkheid om eerst nog een VMBO diploma te halen in één jaar?

Ja Nee Weet ik nog niet

Waarom wel/niet?

.....
.....
5. **Alleen voor Havo scholieren:** Heeft de keuze van de plaats waar je je Havo of VWO wilt af maken ook te maken met een mogelijke vervolgopleiding aan het HBO of de Universiteit?

- Ja Nee Deels

6. Wat voor vervolgopleiding zou je willen doen als je klaar bent met de middelbare school?

- MBO
- HBO
- Universitair
- Weet ik nog niet

7. Waar zou je over ongeveer 10 jaar willen wonen?

- Op Ameland Niet op Ameland Weet ik niet

Waarom daar?

.....
.....

8. Denk je na je vervolgopleiding uiteindelijk werk te kunnen vinden op Ameland of buiten Ameland?

- Op Ameland Buiten Ameland Weet ik niet

En waarom geef je dat antwoord?

.....
.....

9. Zijn je ouders op Ameland geboren? Aanvinken wat van toepassing is.

- Ja, beide
- Één van m'n ouders
- Nee, geen van beide

10. Hoeveel generaties woont je familie op Ameland?

- Alleen ouders
- Grootouders
- Ouders van grootouders
- Grootouders van grootouders
- Veel generaties, maar ik weet niet hoeveel
- Weet ik niet

11. Waar woont de meerderheid van je familieleden (ooms, nichtjes, opa's etc.)?

- Op Ameland Ongeveer de helft op Ameland en de helft niet

o Niet op Ameland

o Weet ik niet

12. Ongeveer hoe vaak per jaar ga je naar de vaste wal? En om welke redenen?

.....
.....

13. Wat is je eerste gedachte bij Ameland?

.....
.....

14. In hoeverre waardeer je ieder van de volgende kenmerken van Ameland? Omcirkelen wat van toepassing is.

a) Landschap:	Zeer slecht/ Slecht/Neutraal/Goed/Zeer goed
b) Vrienden:	Zeer slecht/ Slecht/Neutraal/Goed/Zeer goed
c) Natuur:	Zeer slecht/ Slecht/Neutraal/Goed/Zeer goed
d) Cultuur:	Zeer slecht/ Slecht/Neutraal/Goed/Zeer goed
e) Familie:	Zeer slecht/ Slecht/Neutraal/Goed/Zeer goed
f) Woonomgeving:	Zeer slecht/ Slecht/Neutraal/Goed/Zeer goed
g) Recreatiemogelijkheden:	Zeer slecht/ Slecht/Neutraal/Goed/Zeer goed
h) Voorzieningen:	Zeer slecht/ Slecht/Neutraal/Goed/Zeer goed
i) Bereikbaarheid:	Zeer slecht/ Slecht/Neutraal/Goed/Zeer goed
j) Veiligheid:	Zeer slecht/ Slecht/Neutraal/Goed/Zeer goed
k) Werkgelegenheid:	Zeer slecht/ Slecht/Neutraal/Goed/Zeer goed
l) Opleidingsmogelijkheden:	Zeer slecht/ Slecht/Neutraal/Goed/Zeer goed
m) Woonmogelijkheden:	Zeer slecht/ Slecht/Neutraal/Goed/Zeer goed

15. Welke van de in vraag 14 genoemde kenmerken zijn voor jou een reden om op Ameland te **blijven**? Noteer de betreffende letters uit vraag 14.

.....

16. Welke van de in vraag 14 genoemde kenmerken zijn voor jou een reden om Ameland te **verlaten**? Noteer de betreffende letters uit vraag 14.

.....

Bedankt voor het invullen!